

Роксолана Жаркова

Ж 35 Розсипані кордони [Текст] : коротка проза / Роксолана Жаркова. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2025. – 120 с.

ISBN 978-966-448-457-9

У цій книжці короткої прози авторка дає силу жіночому голосу говорити про важливе, майже інтимне. Тут кордон між країнами стає фізичним кордоном людини, її емоційною граничністю. Ця межовість дуже відчутна після втрати дому, коли життя перетворюється на збирання себе по крихтах в умовах складних досвідів. Ці досвіди важко ословлюються, вони до болю загострюють чуття, вони проникають під шкіру, безнадійно розсипаються, самотньо губляться серед трагічної буденності, але їх потрібно відрефлексувати, щоб жити далі.

УДК 821.161.2-32

© Роксолана Жаркова, текст, 2023, 2025

© Анастасія Старко, обкладинка, 2025

© Видавництво Старого Лева, 2025

ISBN 978-966-448-457-9

Усі права застережено

Етель

Того дня він мене розбив.

Миттєво, незграбно, однорухо. Від сильного удару мій світ спочатку став невиразною білою плямою... потім – погас. Того дня я перестала бачити.

Тепер мені байдужий кожен із відтінків осінніх графітових хмар. І те, яких кольорів набуває листя яблунь у половині серпня. І те, як липкувата фарба з черешень залишається комусь на пальцях у вигляді розмитих дивних стежок. І те, як увечері сонце затягує нас у сіті свого золотаво-рожевого батисту... і ми вже не вимовляємо слів з такою гучністю, як могли це робити серед полудня чи трохи пізніше.

Тонке повітря навколо ущільнюється хіба від глянцевих випадкових дотиків, та й ті обіймами сатину тихо пливуть чиеюсь спиною, щоби зникнути з горизонту сліпучим блиском прозорої органзи. Гардини в кімнаті про щось ледве чутно погойдуються. Так, наче вітер може з порухів їхніх вуст упізнати всі знайомі слова, а незнайомі прочитає мимохідь зі словників лісів і гір, озер і морів у тих далеких, чужих країнах. Чую, як дихають наші вітрила. Кожна нитка стає рятівною і невловно тонкою, ніби то висихає чиясь сльоза на піску. Чую, як віддаляюся від того дня. А він – від мене... чомусь теж... того дня він зробив усе, чого я не змогла раніше...

Іноді мені здається, що його тато любив мене. Дружину свою теж, звісно. Інакше ж бути не може. Принаймні я би хотіла, щоби нас обох кохав. Однаково. Але хіба таке можливо?

І в кого це я запитую?! У тебе. Ну, так. Мені приємно бути зараз не самій. І згадувати це у твоїй присутності, читачу або читачко... Ну, то дай мені якийсь знак! Кашляни голосніше. Або тихцем вбери трохи більше кисню, ніж це робиш зазвичай, у свої легені. Або торкнися свого зап'ястя на лінії звучання пульсу (до речі, в мене його нема, тому якось легко про все це розповідати тепер, коли нічого не боїшся... знаю, можеш мені вірити).

...Нам потрібні свідки наших спогадів або хоча б ті, що зможуть узяти на себе всю цю колючу лавину нашої пам'яті... а потім ти живеш, дихаєш, снуєш тим світом, повсякчас віддираючи від шкіри, ніби тонюсінкий жорсткий пластир – від ледь присохлої подряпки на коліні, чужу і таку вже свою пам'ять... Боже! (тепер я питатиму в Нього, даючи тобі хвилю-дві перепочити від усього цього безумного ткання моїх вражень і відчуттів... ніби шовкопряд, що нишком сповільнює ходу... аби роздивитися шлях... який? звідки?). Так ось, Боже, поясни, куди ти вкладаєш усю цю нашу пам'ять, щоби вона нам потім боліла – у серце, в голову (туди, десь нижче очей) або в якісь інші частини того механізму, яким ми є?

Він торкався мене не так, як його батько. Він не вмів так, тому робив це по-своєму. Діти завжди прагнуть бути інакшими, ніж їхні батьки. Від одягу, їжі, побутових умов до способу життя і здатності відчувати. Я – не ти, я – не ти, я – не ти!!! Майже крик. Дитячі мрії про якомога швидше виростання потім гірчать на кінчику язика, коли після льодяника беззахисно лизнути крихти чорного меленого перцю. Про смаки не сперечаються, знаю. А про любов?

Він ненавидів усі батьківські повчання про те, як і що зі мною робити. Йому до одного місця татові слова про обережність.

Він бере мене з погордливим усміхом, поспішно, ритмічно, холодними руками. Тріумфально підморгуючи якомусь ніхто, що міг би опинитися у квадрати нашої кімнатки, жадібно ловлячи на гачок пліток цю смаковиту сцену. Все, годі! Мені тут болить.

У батька дрижачий гортанний голос. Астма. Короткозорість. Уважність до деталей. Якщо це стосується сина – особливо. «Нахаба», – думає старий. І не питає: «Коли вже перестанеш водити дівок у мій дім? Що вони там роблять годинами?».

Спекотне липнєве повітря втомилося дотягуватися до носових ходів, і старий згадує про інгалятор, ціни на квартплату, гіпертонію, що з роками тільки важчає, ніби мармурова плита, якою його завчасно накриває син. Замість ковдри. Замість ласки. У їхньому домі ніхто не вміє вимовляти «будь ласка». Ніхто ніколи не вчився вибачати й просити вибачення. У покійної дружини була німа звичка робити все як хотіла. Син – весь у свою матір, абсолютно весь.

Гримучий кашель старого нагадує про те, що літо, що влітку бувають грози, що треба вимикати телевізор на ніч.

Він дозволяє мені дивитися. На них. На все, чого не повинна бачити. На те, як він її роздягає. Як літаком

серед моїх небес летить її біла котонова майка... на підлогу. Як вона мимоволі стає однією з них. Як плавляться густим і надмірно солодким ірисом лінії чужого тіла. Як мені хочеться заплакати – кудись туди, у порожнечу... але не можу я плакати... просто пітнію від цієї знемоги що-небудь зробити, зникнути кудись, спинити своє існування тут і тепер...

У нас ніколи такого не буде. Навіть на пів, на чверть, на пів чверті або й на ще менше... він дозволяє мені дивитися... тільки це.

Його дружина (давно: коли ще жива, а він – з чорною чуприною, а син – чотирирічне маля, а я – не така втомлена існуванням, як тепер) часто нетямиться від ревнощів. Усе, татуську, більше жодних тобі походів у гори! Ані ночівлі просто неба (у тебе дім є, а вдома – ліжка, а на ліжку – дружина, затямив?), риболовлі у якихось річках, збирання якихось сумнівних грибів (ти що, отруїти нас хочеш, до бісової матері?!), чи ягід по чагарниках (купила йому черешень на базарі, то хай їсть, аж вуха тріскають по швах). А ти точно там сам лазиш, по тих хребтах? Може, ти хребти яких дівуль перевіряєш, чи всі хребці є?!

Дружина заливається сміхом, крадькома поглядаючи на мене.

Краще б інгалятор узяв!

На мені залишається синець від того надто твердого погляду. Потім меншає. Фіолетовіє, синіє, жовкне... і минає. А може, то мені тільки снилося. Нема в мене жодних синців. Жодних знаків. Жоднісіньких.

...З його татом проводимо кілька днів у горах. Сонце змушує нас сп'яніло примружуватися, хоч давня звичка оцінювати все прискіпливо-тверезо тільки загострюється серед цієї висоти й зелені. З ним я вперше відчула, що таке обережна турбота. Тоді, як витирає моє обличчя спросоння. Як погладжує. Як непомітно зізнається в любові: мовчки, але так голосно, щоби я почула. Над нами нависає оксамитне небо. М'якість вельветової трави виводить з рівноваги, врешті перестаю бути у своїх смутках, до яких так звикла. Посивіле волосся батька розповідає мені про зими, які вже десь там, за тією горою спинилися, чи за цією. Ненавиджу всі разом узяті зими. Й окремо — теж. І навіть одну, коли вона — найдовша.

Та зима, зшита з цупкого сукна льоду й завіси білого кашеміру, все ніяк не піддавалася на людські вмовляння піти. Вона важчала снігом, осідала на

дах (дуже давніх і не зовсім міцних) сусідніх будинків, які я розглядала у віконних зіницях горища. Запахи цвілі, чужий зношений одяг або й зовсім новий, який ніхто ніколи не носив, шкодуючи запорошити чи прим'яти (у вас такий теж, напевно, е! Спробую вгадати: він висить осиротіло в шафі чи акуратно складений у комоді, скрині чи винесений кимось як мотлох на горище, або в комірчину, або ще деінде; ви й не подумаете його носити, бо шкода ж, чи просто бережете з минулих літ, щоби дітям показати, а діти виростають, вся надія на онуків — а ті скупляються в бутиках, і їм якось не до ваших мішкуватих суконь, обцілованих міллю пальт, штанів-ні-на-кого з рівнесенькими стрілочками, широченьких блуз з підкладеними плечиками, ніби замість крилець... тож порийтеся хоч би подумки в тому, такому найціннішому нічому, яке завжди лишиться недоторканим і від цього — до безміру милим)...

Мені тут добре. Відпочиваю. Так, наче на блошиному ринку. Тут шафа, яку давно ніхто не замикає, хоча з її замкового рота стирчить величезною цигаркою колись золотий ключик. Тут якісь коробки, малі й більші, і просто дуже маленькі (що там ховає господиня?), тут якісь книжки (шкода, що не вмю читати, хоч букви кольорові й такого розміру, що можна не мружитися, навіть наводячи різкість), якісь модні журнали